

A magyar kultúra napján kitüntették a szentesi művészt

Lovag lett a keramikus

A hetvennyolc éves keramikus munkáját Budapesten is elismerték

Fotó: Vidovics Ferenc

Bese László a híres szentesi fekete kerámia alkotója, s most már a Magyar Kultúra Lovagja cím birtokosa is. A kitüntetést a budapesti Stefánia-palotában vette át, és úgy véli, az nemcsak neki, de városának is szól. Hiszen minden munkájára ráírja: „Bese Szentese”.

A lovaggá ütés ünnepélyes aktus, fényes ceremónia kíséri – mondja az idős mester, aki fűszerezve a történeteket megjegyezte, hogy lovaggá lett, de lova sajnos nincsen. Fekete kerámiát harminc éve készít Laci bácsi, akinek inas korában két helyen két mestere volt, mindkettő felsőpárti utcában lakott, és mindkettő tizennégy szám alatt. Akkoriban még titokként kezelték a fekete kerámia készítésének módját, de fiatal legényként Laci bácsi mégis megtudakolta azt. Így aztán, amikor először hozzáfogott a munkához, elméletben tudta, mit kell tenni, de a gyakorlatban is ki kellett próbálni. Mint mondja, fontos, hogy az agyagban legyen némi vas. A kerámiát lassan kell égetni, a katlan fűtéséhez pedig szalmát, birkatrágyát, fenyőfát kell használni, hogy jól füstöljön. Legalább két napig kell a kemencében hagyni, hűlni az edényt, akkor igazán jól beszívja a feketeséget. Közben a mester figyeli, milyen a színe a füstnek, kojtol-e nagyon, vagy csak kevésbé, kénkövesnek látszik-e vagy feketének. Mert mindezek fontos információval szolgálnak az alkotónak, aki most büszke.

Büszke arra, hogy érezheti: tulajdonképpen szülővárosáé is ez az elismerés, hiszen minden munkájának alján ez olvasható: „Bese Szentese”. Azt mondja, a Stefánia-palotában a nagyon színvonalas kultúra napi gálaműsor közben alig győzte fogadni a gratulációkat, az urakkal kezét szorított, a hölgyeknek illő módon kezét csókolt. Szerinte a hagyományoknak, a tiszteletnek még mindig rangja van, s örül annak, hogy a népi kultúra általa képviselt ága most újra a figyelem középpontjába került. Emlékeztetett arra, hogy mióta a tisztí klub pincéjében megnyílt a kerámiaműhely, azóta a város szinte valamennyi iskolájában működik kerámiaszakkör, s nagyon helyes, hogy a fiatalok ismerkednek apáik mesterségével. A nyugállományú katonára ezredes még nagyon sokáig szeretné folytatni a mesterséget, mert számára örömet okoz, s úgy látja, másoknak tetszik. Mint mondja, az általa készített szentesi fekete kerámia a világ legkülönbébb tájain megtalálható már magántulajdonban, s büszke arra, hogy Göncz Árpád korábbi köztársasági elnök otthonát is díszíti. Laci bácsinak eddig negyven kiállítása volt, persze nem mind önálló, de mind nagy siker. Csak azt sajnálja, hogy a népművészet mestere címet nem nyerhette még el. Fáradhatatlanul dolgozik, újabb és újabb kácsolatokat, mintákat álmodik az idős alkotó, aki úgy fogalmazott: a gyerekek mennek, a fazekasság marad.

B. G.

Könnyebb lenne az örökbefogadás, nem büntetnék az anyákat

Lépcsőház helyett inkubátor

Nem büntetnék azokat az édesanyákat, akik inkubátorban hagyják újszülött gyermeküket, s gyorsabbá válna az örökbefogadási eljárás is – erre tesz javaslatot az Ifjúsági, Családügyi, Szociális és Esélyegyenlőségi Minisztérium. Szegeden négy év alatt egy gyermeket sem helyeztek el inkubátorban.

Jelenleg a gyermekek családi jogállásának megváltoztatása büntetendő cselekmény Magyarországon. Ennek minősül az is, ha egy édesanya az egészségügyi intézmények elé kihelyezett inkubátorban hagyja újszülött gyermekét: a Btk. szerint hároméves szabadságvesztést kaphat.

A családügyi minisztérium módosítaná a törvényt. Korózs Lajos politikai államtitkár lapunknak elmondta, olyan jogi helyzetet teremtenek, amely kizárja az anya büntetőjogi felelősségre vonását. Ezzel a döntéssel egyúttal gyorsabbá válna a kisbáb örökbe adása is. A jelenlegi eljárás szerint ugyanis az inkubátorba tett újszülött akkor adható örökbe, ha az édesanya aláírja a lemondó nyilatkozatot, ez pedig gyakran több évbe telik.

NÉGY ÉVE ÜRES

2000 decembere óta egyetlen újszülöttet sem helyeztek el a szegedi inkubátorban. Két újszülöttet viszont sorsára hagytak, az egyiket 2003 februárjában Bakson egy ház udvarán tette le az édesanyja, a másik kicsit néhány hónappal később Szegeden, egy Retek utcai lépcsőházban találták.

Szegeden 2000 decembere óta működik a szülészeti klinikánál

inkubátor. Néhány perccel azután, hogy a kisbábát itt elhelyezték, már az orvosok gondoskodnak róla, az édesanya személye pedig titokban marad. Dr. Orvos Hajnalka egyetemi docens, a Szegedi Tudományegyetem Szülészeti és Nőgyógyászati Klinika újszülött osztályának vezetője egyetért azzal, hogy ne legyen jogi következménye, ha valaki az inkubátorban hagyja újszülöttjét. – Kétgyermekes édesanyaként úgy vélem, az már önmagában elegendő büntetés, ha egy anya kihordja a terhességét, és arra kényszerül, hogy a gyermekét más nevelje fel. Még mindig jobb döntés az inkubátorban elhelyezni az újszülöttet, mint máshová kitenni.

Jelentősen megkönnyítené az örökbefogadást a törvény módosítása, véli Barcsi Antal, a Csongrád Megyei Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat és Gyermekotthonok Igazgatóságának vezetője. – Nem túl sok esetről van szó, tudomásom szerint például a megyében az elmúlt években nem hagytak újszülöttet inkubátorban. Ha a gyermek érdekeit nézem, kedvező a javaslat, hiszen nem lenne akadálya az azonnali örökbe fogadásnak. Más kérdés, hogy az új rendelkezés nem generál-e nagyobb felelőtlenséget az anyák körében.

A szaktárca elképzelését dr. Várdorné dr. Szabó Györgyi szocialista képviselő önálló képviselői indítványként nyújtja be, amelyről várhatóan a február 17-én kezdődő tavaszi ülésen döntenek az országgyűlés.

NYEMCSOK ÉVA

Az 56-ban elment tanárnő nem feledte el az övét

Kanadából segíti a mindszentit diákokat

Elizabeth Felix, azaz a Mindszentről elszármazott Gacsáry Erzsébet jó néhány mindszentit diáknak segített már az angol nyelvvizsga megszerzésében. A Kanadában élő idős hölgy vendégül látta, s be is iskolázta a szülőföldjéről érkezett diákokat.

Jó néhány mindszentit gyermek angol nyelvvizsgájának megszerzését segítette Elizabeth Felix. Az évtizedek óta Kanadában élő idős tanárnő nyaranta az érettségi előtti szünetekben látta vendégül a diákokat, s ottani iskolába beíratva ösztönözte őket a tanulásra.

A mindszentről elszármazott asszony annak idején Gacsáry Erzsébetként látta meg a napvilágot. A Pázmány Péter Tudományegyetem biológia-kémia szakos hallgatójaként szerezte meg tanári diplomáját. 1956-ban, mint annyi lelkes, fiatal tanárt, őt is magával ragadta a forradalom.

Dédnagyapja részt vett az 1848–49-es szabadságharcban, bilincsbbe verve vitték el a zsanádok. Elmenekült, de bujdosásra kényszerült. Ezeket a családi történeteket hallván Erzsébet úgy gondolta, nem maradhat ki a forradalomból. Miután a harc elbukott, az országban sem maradhatott. Férjével, hat éves kislányával, tanítványával és egy barátjával Ausztriába menekült.

„Halálugrás volt ez a semmi-be” – írta Kanadából lapunknak küldött elektronikus levelében. Az osztrákoktól Angliába, majd Kanadába vezetett az útjuk. Egy hetet voltak a lágerben, amikor a hangosbemondón egyszer csak

azt hallotta: ha van itt Csongrád megyei, mindszentit, jöjjen be a hivatalba. Egy kanadai-magyar kőműves kereste így honfitársait. Az ő segítségével indultak útnak Calgaryba, ahová egy ott élő kolléga hívta meg a családot. Olajvállalatok kémiai laboratóriumában kaptak munkát. Bár egy év múlva visszatértek Torontóba, továbbra is laboratóriumban dolgoztak.

Az akkor már Elizabeth nevet viselő asszony nem hagyott fel a tanulással. Klinikai kémiából szerzett diplomát, s egy kórház diagnosztikai laborjában helyezkedett el. Pár év múlva már maga

vezette az intézetet, majd saját laboratóriumot hozott létre. Mind a mai napig dolgozik.

A laboratórium mellett egyébként egy diákszállón is tevékenykedik. „Szeretem a fiatalokat, mert ők őszintén optimisták” – fogalmazott.

Elizabeth Felix évente kétszer látogat haza. Ilyenkor a mindszentit utcákat járja, miközben a szívében emlékek után kutat. Szívesen keresi fel az óvodát, az iskolát, a templomot, a Tiszát. A helyi múzeumba is betér, ahol családja egykori bölcsőjét őrzik.

TÖRÖKANITA

Elizabeth Felix családjának bölcsőjét a mindszentit múzeum őrzí

Fuchsné Benák Katalin felvétele

Az alulöltözöttségnek vége!

SZEZONVÉG AKÁR

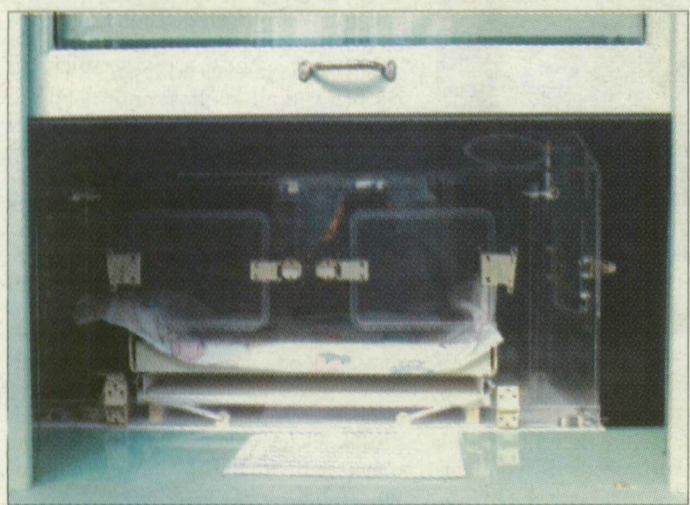
50%

ÁRENGEDMÉNNYELI

skála
divatruház

www.skala.hu

Az akció január 15-től február 28-ig érvényes a készlet erejéig tart.

A szegedi inkubátort eddig még nem vették igénybe Fotó: Karnok Csaba